

עין משפט
גזר מצוה

בז א שרע' אריח סימן קמ"ח

ספיף טו:

בב ב מיי' פריט מנה'ל שבת הלכה כי סגג עשין טו טו"ע אריח שם ספיף ט:

בב ג מיי' שם הל' כה טו"ע שם ספיף ד:
ל ד מיי' שם הלכה כי טו"ע שם ספיף א:
לא ה ו מיי' פיד מנה'ל גרסות הל' א סגג עשין ב טו"ע אריח סי' קפ"ד ספיף א:
לב ז (מיי' פ"ב שם הלכה י) (והמנצי"ל לא ביא' לכל זה ועי' בל"ת טעם רחוק) סגג שם טו"ע אריח ספיף ט:
לג ח מיי' פ"א מנה'ל גרסות הל' יא שרע' אריח סי' ר"ב ספיף ג:

לד ט מיי' שם הל' יג סגג עשין ח טו"ע אריח סי' רטו ספיף ג:
לה יא טו"ע אריח סי' רח ספיף ד:
לו כ מיי' שם הלכה יג טו סגג שם טו"ע אריח סי' רטו ספיף ג:
לז לב מיי' פ"ח מהלכות גרסות הל' יא יג סגג שם טו"ע אריח סימן קפ"א ספיף ג י:

רבינו ניסים

בדי שיכיר בין מלחמא של טבריא למלוזמא של ציפורי.
הא פירשה בתלמוד ארץ ישראל כדי שיחא יודע להבחין בין מטבע למטבע ובעג' ראיין עומדין (בירושלמי הלכה ב) אמרו העונין אמנ צריכין ליהן עניהם בנר ועניהם בבוס:

רבינו הגנאל

ואין מברכין על הגר עד שיאורו לאורו.
אמר ר' יהודה רב לא יאורו ממש, אלא כל שאלו היה עומד אצלו משתמש לאורו אפי' ברחוק מקום יברך.
וכי הגיא ראה שלהבת ולא נשמש לאורה לא יברך, אוקימנא לאו דמרחקא אלא דקא עמיא ואולא.
והא דתניא נשמש לאורה ולא ראה שלהבת לא יברך, אוקימנא את היא בדקיימא בקרן זיית וירושמש לאורה ואינו רואה עיקרה.
פירוש (מלחמא) [מלוזמא] מטבע, והו שאמר עולא שיעור יאורו דתגן במתני כדי שיכיר בין מלוזמא של טבריא למלוזמא של ציפורי.
ירושלמי רירא אלהים את הארץ כי טוב ויכבדו, ראיא ואח"כ הבהלה.
גחלים לוחשות.
אם בנינים קיסם בנינים מוהליקין מברך עליהם.
גחלים עוממות אין מברכין עליהם פירוש שכיחה אורם, כדמתרגמינן כהה הגנע, עמיא מכחשא.
אין מחזירין על האור כדרך שהוא מחזר על המצות.
כלומר אם נודמן לו אור מברך ואם לאו אין צריך לחזר אחריו.
מי שאכל ושכח ולא בריך, בית הלל אומר מברך במקום שנוכח, והני מילי בשוגג, אבל מוד צריך לחזור למקומו ולברך.
עד אימתו הוא מברך עד שיאכל המזון (שבועים).
וכמה הוי עיכול, ר' יוחנן אמר כל זמן (שהוא) [שאין] רעב, ריש לקיש אמר כל זמן שצמא מחמת

נג:

באב"לה מרובה.
ד' מילין כך פירש"י ולי נראה דזה מועט יותר מאכילה מועטת אלא נראה לפרש איפכא אכילה מרובה כל זמן שהוא למא דאין שם קצבה אצל מועט ד' מילין:
והייתם קדושים אלו מים אחרונים.
דוקא להס שהיו רגילין ליעול ידיהם אחר

הסעודה מפני מלח סדומית אצל אנו שאין מלח סדומית מאז ציינו ואין אנו רגילין ליעול אחר הסעודה אין הנטילה מעכבת עלינו לצרך ומיהו אנשים מעונגים הרגילין ליעול זיהין אחר הסעודה ולדי להס מעכבת הנטילה לצרך גרמת המזון וזריכים ליעול את ידיהם קודם בהמ"ו י:

הדרן עלך אלו דברים

לאורה ולא ראה שלהבת משכחת לה דקיימא בקרן זיית אלא ראה שלהבת ולא נשתמש לאורה היכי משכחת לה לאו דמרחקא לא כגון דעמיא ואולא:
ת"ר גחלים לוחשות מברכין עליהן אוממות אין מברכין עליהן ה"ד לוחשות אמר רב חסדא כל שאילו מכנים לתוכן קיסם ודולקת מאיליה אביעייא להו אוממות או עוממות ת"ש דאמר רב חסדא בר אבדימי יארוזים לא עממהו בגן אלהים ורבא אמר יאורו ממש וכמה אמר עולא כדי שיכיר בין איסר לפונדיון חזקיה אמר י כדי שיכיר בין א מלוזמא של טבריא למלוזמא של צפורי רב יהודה מברך אדבי אדא דיילא רבא מברך אדבי גוריא בר חמא אבבי מברך אדבי בר אבוה אמר רב יהודה אמר רב יאין מחזורין על האור כדרך שמחזרים על המצות א"ר זירא מריש הוה מהדרנא כיון דשמענא להא דרב יהודה אמר רב אנא נמי לא מהדרנא אלא אי מקלע לי ממילא מברכינא:
ימי שאכל וכו':
אמר רב זביד ואיתימא רב דימי בר אבא מחלוקת בשכח יאבל במזיד ד"ה יחזור למקומו ויברך פשיטא ושכח תגן מהו דתימא ה"ה אפילו במזיד והאי דקתני ושכח להודיעך כחן דב"ש קמ"ל תניא אמרו להם ב"ה לב"ש לדבריכם מי שאכל בראש הבירה ושכח ויירד ולא ברך יחזור לראש הבירה ויברך אמרו להן ב"ש לב"ה לדבריכם מי ששכח ארנקי בראש הבירה לא יעלה וישלנה לכבוד עצמו הוא עולה לכבוד שמים לא כל שכן הגהו תרי תלמידי חד עביד בשוגג כב"ש ואשכח ארנקא דדהבא וחד עביד במזיד כב"ה ואכליה אריא רבה בב"ח הוה קאזל בשיירתא אכל ואשתלי ולא בריך אמר היכי אעביד אי אמינא להו אנשאי לברך אמרו לי בריך ^(א) כל היכא דמברכת לרחמנא מברכת מוטב דאמינא להו אנשאי יונה דדהבא אמר להו אנטרו לי דאנשאי יונה דדהבא אזיל וברוך ואשכח יונה דדהבא ומאי שנא ^(ב)יונה דמתילי כנסת ישראל ליונה דכתיב ^(ג)כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה אף ישראל אינן ניצולין אלא במצות:
עד אימתי הוא וכו':
כמה שיעור עכול יא"ר יוחנן כל זמן שאינו רעב וריש לקיש אמר כל זמן שצימא מחמת אכילתו א"ל רב יימר בר שלמיא למר זוטרא ואמרי לה רב יימר בר שזיבי למר זוטרא מי אמר ריש לקיש הכי והאמר רב אמי אמר ריש לקיש כמה שיעור עכול כדי להלך ארבע מילין ל"ק כאן באכילה מרובה כאן באכילה מועטת:
בא להם יין וכו':
למימרא דישראל אע"ג דלא שמע כולה ברכה עונה יוכי לא שמע היכי נפיק אמר חייא בר רב ב"שלא אכל עמהו וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה בשלא אכל עמהו ^(א)א"ל רב לחייא בריה ברי ח'טוף וברוך וכן אמר רב הונא לרבה בריה חטוף וברוך למימרא דמברך עדיף ממאן דעני אמן והתניא ר' יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך א"ל ר' נהוראי השמים כן הוא תדע שהרי ^(א)גולירין יורדין ומתגרין [במלחמה] וגבורים יורדין ומנצחין תנאי היא דתניא אחד המברך ואחד העונה אמן במשמע אלא שממהרין למברך יותר מן העונה אמן בעי מיניה שמואל מרב מהו לענות אמן אחר תינוקות של בית רבן אמר ליה יאחר הכל עונין אמן חוץ מתינוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד עשיין וה"מ בדלא עידן מפטרייהו אבל בעידן מפטרייהו עונין ת"ר שמן מעכב את הברכה דברי רבי זילאי רבי זיואי ואמר אינו מעכב רבי אחא אומר שמן טוב מעכב ר' זוהמאי אומר כשם שמוזהם פסול לעבודה כך ידים מוזהמות פסולות לברכה אמר רב נחמן בר יצחק אנא לא זילאי ולא זיואי ולא זוהמאי ידענא אלא מתניתא ידענא דאמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה במתניתא תנא ^(א)והתקדשתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים אלו מים (ראשונים) [אחרונים].
שכשישבע לברך ברכת המזון, צריך להיות ידיו נמי נקיות בנטייל ידים ובניגוי, כי קדוש זו נקיות סיכת שמן לידים כדי לעבר את הוזהמא.
אני ה' אלהיכם זו ברכת המזון.
אמר הקב"ה לישראל כשם שאני קדוש ומשחתי שבקיע מטהרין וטובלין בנהר דינור לבקרים כשיבואו לקלסני, כך אתם כשתבואו לקלסני תהיו קדושים וטהורים ונקיים בנפיהם, וכן הוא אומר וטהור ידים יוסף אטמן.
סליק פרק אלו דברים לפ"ש פרק תשיעי:

אלו דברים פרק שמיני ברכות

לא יאוסו ממש.
שאפילו לא נהנה ממנו מזכרכין עליו.
ומאי עד שיאוסו עד שיהא אורו ראוי ליהנות ממנו לעומדים סמוך לו ואז מזכרכים עליו אפי' הרחוקים ממנו וצלצד שיראהו:
צנפס.
צעששית:
יאוסו ממש.
עומד בסמוך:
וכמה.

משקל:
רב יהודה.
היה מזכך על אור שצנצת אדא דיילא רחוק מזימו היה.
רב יהודה לטעמיה דלא צניי חמא.
סמוך לצימו היה.
רבא לטעמיה דאמר רב לא שיאורו:
אמר רב לא יאורו יאורו ממש אלא כל שאילו עומד בקרוב ומשתמש לאורה ואפילו ברחוק מקום וכן אמר רב אשי ברחוק מקום שנינו מיתיבי ^(א)היתה לו גר טמונה בחיקו או בפנס או שראה שלהבת ולא נשתמש לאורה או נשתמש לאורה ולא ראה שלהבת אינו מברך עד שיראה שלהבת וישתמש לאורה בשלמא משתמש

לאורה ולא ראה שלהבת משכחת לה דקיימא בקרן זיית אלא ראה שלהבת ולא נשתמש לאורה היכי משכחת לה לאו דמרחקא לא כגון דעמיא ואולא:
ת"ר גחלים לוחשות מברכין עליהן אוממות אין מברכין עליהן ה"ד לוחשות אמר רב חסדא כל שאילו מכנים לתוכן קיסם ודולקת מאיליה אביעייא להו אוממות או עוממות ת"ש דאמר רב חסדא בר אבדימי יארוזים לא עממהו בגן אלהים ורבא אמר יאורו ממש וכמה אמר עולא כדי שיכיר בין איסר לפונדיון חזקיה אמר י כדי שיכיר בין א מלוזמא של טבריא למלוזמא של צפורי רב יהודה מברך אדבי אדא דיילא רבא מברך אדבי גוריא בר חמא אבבי מברך אדבי בר אבוה אמר רב יהודה אמר רב יאין מחזורין על האור כדרך שמחזרים על המצות א"ר זירא מריש הוה מהדרנא כיון דשמענא להא דרב יהודה אמר רב אנא נמי לא מהדרנא אלא אי מקלע לי ממילא מברכינא:
ימי שאכל וכו':
אמר רב זביד ואיתימא רב דימי בר אבא מחלוקת בשכח יאבל במזיד ד"ה יחזור למקומו ויברך פשיטא ושכח תגן מהו דתימא ה"ה אפילו במזיד והאי דקתני ושכח להודיעך כחן דב"ש קמ"ל תניא אמרו להם ב"ה לב"ש לדבריכם מי שאכל בראש הבירה ושכח ויירד ולא ברך יחזור לראש הבירה ויברך אמרו להן ב"ש לב"ה לדבריכם מי ששכח ארנקי בראש הבירה לא יעלה וישלנה לכבוד עצמו הוא עולה לכבוד שמים לא כל שכן הגהו תרי תלמידי חד עביד בשוגג כב"ש ואשכח ארנקא דדהבא וחד עביד במזיד כב"ה ואכליה אריא רבה בב"ח הוה קאזל בשיירתא אכל ואשתלי ולא בריך אמר היכי אעביד אי אמינא להו אנשאי לברך אמרו לי בריך ^(א) כל היכא דמברכת לרחמנא מברכת מוטב דאמינא להו אנשאי יונה דדהבא אמר להו אנטרו לי דאנשאי יונה דדהבא אזיל וברוך ואשכח יונה דדהבא ומאי שנא ^(ב)יונה דמתילי כנסת ישראל ליונה דכתיב ^(ג)כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה אף ישראל אינן ניצולין אלא במצות:
עד אימתי הוא וכו':
כמה שיעור עכול יא"ר יוחנן כל זמן שאינו רעב וריש לקיש אמר כל זמן שצימא מחמת אכילתו א"ל רב יימר בר שלמיא למר זוטרא ואמרי לה רב יימר בר שזיבי למר זוטרא מי אמר ריש לקיש הכי והאמר רב אמי אמר ריש לקיש כמה שיעור עכול כדי להלך ארבע מילין ל"ק כאן באכילה מרובה כאן באכילה מועטת:
בא להם יין וכו':
למימרא דישראל אע"ג דלא שמע כולה ברכה עונה יוכי לא שמע היכי נפיק אמר חייא בר רב ב"שלא אכל עמהו וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה בשלא אכל עמהו ^(א)א"ל רב לחייא בריה ברי ח'טוף וברוך וכן אמר רב הונא לרבה בריה חטוף וברוך למימרא דמברך עדיף ממאן דעני אמן והתניא ר' יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך א"ל ר' נהוראי השמים כן הוא תדע שהרי ^(א)גולירין יורדין ומתגרין [במלחמה] וגבורים יורדין ומנצחין תנאי היא דתניא אחד המברך ואחד העונה אמן במשמע אלא שממהרין למברך יותר מן העונה אמן בעי מיניה שמואל מרב מהו לענות אמן אחר תינוקות של בית רבן אמר ליה יאחר הכל עונין אמן חוץ מתינוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד עשיין וה"מ בדלא עידן מפטרייהו אבל בעידן מפטרייהו עונין ת"ר שמן מעכב את הברכה דברי רבי זילאי רבי זיואי ואמר אינו מעכב רבי אחא אומר שמן טוב מעכב ר' זוהמאי אומר כשם שמוזהם פסול לעבודה כך ידים מוזהמות פסולות לברכה אמר רב נחמן בר יצחק אנא לא זילאי ולא זיואי ולא זוהמאי ידענא אלא מתניתא ידענא דאמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה במתניתא תנא ^(א)והתקדשתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים אלו מים (ראשונים) [אחרונים].
שכשישבע לברך ברכת המזון, צריך להיות ידיו נמי נקיות בנטייל ידים ובניגוי, כי קדוש זו נקיות סיכת שמן לידים כדי לעבר את הוזהמא.
אני ה' אלהיכם זו ברכת המזון.
אמר הקב"ה לישראל כשם שאני קדוש ומשחתי שבקיע מטהרין וטובלין בנהר דינור לבקרים כשיבואו לקלסני, כך אתם כשתבואו לקלסני תהיו קדושים וטהורים ונקיים בנפיהם, וכן הוא אומר וטהור ידים יוסף אטמן.
סליק פרק אלו דברים לפ"ש פרק תשיעי:

הדרן עלך אלו דברים

אלו דברים פרק שמיני ברכות

לא יאוסו ממש.
שאפילו לא נהנה ממנו מזכרכין עליו.
ומאי עד שיאוסו עד שיהא אורו ראוי ליהנות ממנו לעומדים סמוך לו ואז מזכרכים עליו אפי' הרחוקים ממנו וצלצד שיראהו:
צנפס.
צעששית:
יאוסו ממש.
עומד בסמוך:
וכמה.

משקל:
רב יהודה.
היה מזכך על אור שצנצת אדא דיילא רחוק מזימו היה.
רב יהודה לטעמיה דלא צניי חמא.
סמוך לצימו היה.
רבא לטעמיה דאמר רב לא שיאורו:
אמר רב לא יאורו יאורו ממש אלא כל שאילו עומד בקרוב ומשתמש לאורה ואפילו ברחוק מקום וכן אמר רב אשי ברחוק מקום שנינו מיתיבי ^(א)היתה לו גר טמונה בחיקו או בפנס או שראה שלהבת ולא נשתמש לאורה או נשתמש לאורה ולא ראה שלהבת אינו מברך עד שיראה שלהבת וישתמש לאורה בשלמא משתמש לאורה ולא ראה שלהבת משכחת לה דקיימא בקרן זיית אלא ראה שלהבת ולא נשתמש לאורה היכי משכחת לה לאו דמרחקא לא כגון דעמיא ואולא:
ת"ר גחלים לוחשות מברכין עליהן אוממות אין מברכין עליהן ה"ד לוחשות אמר רב חסדא כל שאילו מכנים לתוכן קיסם ודולקת מאיליה אביעייא להו אוממות או עוממות ת"ש דאמר רב חסדא בר אבדימי יארוזים לא עממהו בגן אלהים ורבא אמר יאורו ממש וכמה אמר עולא כדי שיכיר בין איסר לפונדיון חזקיה אמר י כדי שיכיר בין א מלוזמא של טבריא למלוזמא של צפורי רב יהודה מברך אדבי אדא דיילא רבא מברך אדבי גוריא בר חמא אבבי מברך אדבי בר אבוה אמר רב יהודה אמר רב יאין מחזורין על האור כדרך שמחזרים על המצות א"ר זירא מריש הוה מהדרנא כיון דשמענא להא דרב יהודה אמר רב אנא נמי לא מהדרנא אלא אי מקלע לי ממילא מברכינא:
ימי שאכל וכו':
אמר רב זביד ואיתימא רב דימי בר אבא מחלוקת בשכח יאבל במזיד ד"ה יחזור למקומו ויברך פשיטא ושכח תגן מהו דתימא ה"ה אפילו במזיד והאי דקתני ושכח להודיעך כחן דב"ש קמ"ל תניא אמרו להם ב"ה לב"ש לדבריכם מי שאכל בראש הבירה ושכח ויירד ולא ברך יחזור לראש הבירה ויברך אמרו להן ב"ש לב"ה לדבריכם מי ששכח ארנקי בראש הבירה לא יעלה וישלנה לכבוד עצמו הוא עולה לכבוד שמים לא כל שכן הגהו תרי תלמידי חד עביד בשוגג כב"ש ואשכח ארנקא דדהבא וחד עביד במזיד כב"ה ואכליה אריא רבה בב"ח הוה קאזל בשיירתא אכל ואשתלי ולא בריך אמר היכי אעביד אי אמינא להו אנשאי לברך אמרו לי בריך ^(א) כל היכא דמברכת לרחמנא מברכת מוטב דאמינא להו אנשאי יונה דדהבא אמר להו אנטרו לי דאנשאי יונה דדהבא אזיל וברוך ואשכח יונה דדהבא ומאי שנא ^(ב)יונה דמתילי כנסת ישראל ליונה דכתיב ^(ג)כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה אף ישראל אינן ניצולין אלא במצות:
עד אימתי הוא וכו':
כמה שיעור עכול יא"ר יוחנן כל זמן שאינו רעב וריש לקיש אמר כל זמן שצימא מחמת אכילתו א"ל רב יימר בר שלמיא למר זוטרא ואמרי לה רב יימר בר שזיבי למר זוטרא מי אמר ריש לקיש הכי והאמר רב אמי אמר ריש לקיש כמה שיעור עכול כדי להלך ארבע מילין ל"ק כאן באכילה מרובה כאן באכילה מועטת:
בא להם יין וכו':
למימרא דישראל אע"ג דלא שמע כולה ברכה עונה יוכי לא שמע היכי נפיק אמר חייא בר רב ב"שלא אכל עמהו וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה בשלא אכל עמהו ^(א)א"ל רב לחייא בריה ברי ח'טוף וברוך וכן אמר רב הונא לרבה בריה חטוף וברוך למימרא דמברך עדיף ממאן דעני אמן והתניא ר' יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך א"ל ר' נהוראי השמים כן הוא תדע שהרי ^(א)גולירין יורדין ומתגרין [במלחמה] וגבורים יורדין ומנצחין תנאי היא דתניא אחד המברך ואחד העונה אמן במשמע אלא שממהרין למברך יותר מן העונה אמן בעי מיניה שמואל מרב מהו לענות אמן אחר תינוקות של בית רבן אמר ליה יאחר הכל עונין אמן חוץ מתינוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד עשיין וה"מ בדלא עידן מפטרייהו אבל בעידן מפטרייהו עונין ת"ר שמן מעכב את הברכה דברי רבי זילאי רבי זיואי ואמר אינו מעכב רבי אחא אומר שמן טוב מעכב ר' זוהמאי אומר כשם שמוזהם פסול לעבודה כך ידים מוזהמות פסולות לברכה אמר רב נחמן בר יצחק אנא לא זילאי ולא זיואי ולא זוהמאי ידענא אלא מתניתא ידענא דאמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה במתניתא תנא ^(א)והתקדשתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים אלו מים (ראשונים) [אחרונים].
שכשישבע לברך ברכת המזון, צריך להיות ידיו נמי נקיות בנטייל ידים ובניגוי, כי קדוש זו נקיות סיכת שמן לידים כדי לעבר את הוזהמא.
אני ה' אלהיכם זו ברכת המזון.
אמר הקב"ה לישראל כשם שאני קדוש ומשחתי שבקיע מטהרין וטובלין בנהר דינור לבקרים כשיבואו לקלסני, כך אתם כשתבואו לקלסני תהיו קדושים וטהורים ונקיים בנפיהם, וכן הוא אומר וטהור ידים יוסף אטמן.
סליק פרק אלו דברים לפ"ש פרק תשיעי:

מסורת הש"ס

א) [נוספתא פ"ה הל"ד], **ב**) פסחים פ"ה ע"ג שבת ע"ו: **ע"ג**, **א**) [נענךן פי מענען], **ד**) [נשבת מנח. קל. וע"ג גטיין מנח. סנהד' נ"א], **ה**) מיר ס"ו, **ו**) [נענךך גליון כמג הכר המוסף העיקר פי' גליון יוני מעשרתים של אנשי התלמדה ע"ש"ן א', **ז**) [נדך נ"ג], **ח**) [וע"ע מוס' חולין ק"ה. ד"ה מ"ס],

תורה אור השלם

- אָרִיז'ס לא עממהו בגן אֱלֹהִים בְּרוּשִׁים לא דְּמוּ אֵל עֲשִׂיתוּ וְתַרְמִינִים לא יְהִי כַפֶּאֲרֹתוֹ בִּלְ עַץ בגן אֱלֹהִים לא דְּקֹדֶה אֱלִיז בְּיָפוֹ: יִתְקַאֵל לא ח **2.** אַם תִּשְׁכַּחבֹּן בֵּין שְׂתֵּתִים כִּנְפֵי יוֹנָה נִחְפָה בִּסְתֵּף וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירְקָק חָרוּץ: תְּהִלִּים סח די **3.** בִּי אֲנִי ז' אֱלֹהִיכֶם וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיָּיתֶם קְדוּשִׁים בִּי קְדוּשָׁה אֲנִי וְלֹא תִשְׁמָאוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַיָּצֵרִן הָרַמְשׁ עַל הָאָרֶץ: יִרְקָא יא מד **4.** וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיָּיתֶם קְדוּשִׁים בִּי אֲנִי ז' אֱלֹהִיכֶם: יִרְקָא כ ז

הגהות הב"ח

א) גמ' אמרי לי בריך הכא כל היכא וכו' יונה דלכא הדר אזיל וברך וכו' מאי שאל לך דנקט דמלחין וכו' אלא במצות ל"א מה יונה זו כנפיה מגרינת עליה אף ישראל מצות מגרינת עליהן עד אימתי: **ב**) שם כי קדוש אני זה שמן הטוב אל ה' **א**) (א) ר"ש ד"ה מעכב את הברכה וכו' בקטס סעודה שאסור לאוכלו: **ד**) ד"ה שמן וכו' שרגיל י"ב עיין בפ' מלך מברכין דף מג:

הגהות הגר"ח

א) גמ' בסוף הפס' (י' אלהיכם) תלמי' (ודרש לה מקלע יספי' שמני וכו' באלדת אלוהי שם):

מוסף רש"י

עוממות. ככיות (פסחים ע"ה). ארוזים לא עממהו. לא התשויו מלחמו ליות לא נאס ממנו (שבת ע"ו) לא הכהו את מלחמו, לפי שהיה נאס מכל אלנוט, ועל חילס מלך לור גלמר (פסחים ע"ה). יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה. כנפיה מגינות עליה מן היתע ומכל עוף ואדם הכא עליה היא נלחמת ומהכ בראש גפה, מה שאין כן בשאר עופות שם. (נפחים ע"ה). גירוסא שם. (שבת מגינות עליה) וזילת נלחמת בתרעומתה אלא בכנפיה (שם ק"ו). חטוף וברוך. עתק סוס של גרסא וברך גרסת ויעון. שחא מקדים לברך על הסוס גרסת המזון (נזיר ס"ו). השמים. בשעוה, על שם דיעאל (י' ויעס ויעו אל השמים וישבע במי העולם, שם). השעוה שם גדול מן המנצך, תדע. שהוא מברך במקום שנוכח, והני מילי בשוגג, אבל מוד צריך לחזור למקומו ולברך. עד אימתו הוא מברך עד שיאכל המזון (שבועים). וכמה הוי עיכול, ר' יוחנן אמר כל זמן (שהוא) [שאין] רעב, ריש לקיש אמר כל זמן שצמא מחמת

אכילתו, הני מילי באכילה מרובה אבל באכילה מועטת ארבעת מילין הוי עיכול. פי' ארנקא כ"ס. עונין אמן אחר ישראל המברך. אוקימנא בשלא אכל. אמר ליה רב לחייה בריה חטוף וברוך, למימרא דמברך עדיף, והתניא ר' יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך, וסלקא בתנאי, ואפילו הכי המברך עדיף. אחר כל מברך עונין אמן חוץ מתינוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד עשיין, וקיימא לן דבעידן אפטורי עונין אחריהן אמן, פירוש בעידן מיפטרייהו בשאנפריס קריש אחר הדרשא שנפטריין העם ללכת דלאו חובה היא כולי האי. ת"ר שמן מעכב את הברכה. פי', שמן (טוב) מעכב את הברכה במקום שנהגו לטוך ידיהם אחר סעודה להעביר את הוזהמא, כל זמן שר' סך, ובאו לפניו מיני מאכל בתוך הסעודה מחמת הסעודה, אינו צריך לברך עליהן לא לפניהן ולא לאחריהן, שהרי ברכת הפת פוטרתן. אבל אחר שסך השמן אסח דעתיה מלאכל ואם נמלך לאכול, שום דבר אחר שסך צריך לברך לפניהן, ואין ברכת הפת פוטרנו דברי ר' זילאי. ר' זיואי אומר אינו מעכב. כלומר, אפפי' שסך שמן ובא לפניהם דברים שלא מחמת סעודה (נראה) אין מברך עליהן ואין סיכת שמן מעכבת מלברך עליהן. ר' [אחא] אומר שמן טוב מעכב. אם הביוא בסעודה צריך לברך עליו דלא חשיב כמאכל ואין ברכת פת פוטרתו. ר' זוהמי אומר כשם שבחן המוזהם שלא רחץ ידיו ורגליו פסול לעבודה, כך ידים מוזהמות שלא נטל ידיו בסוף הסעודה פסולות לברכת המזון. אמר רב נחמן אנא לאו מילי דר' זילאי ואלא מילי דר' זיואי מילי דוזהמאי ידענא אלא מתניתא ידענא והתקדשתם אלו נטיילת ידים ראשונים, שכשיבוא לברך על הפת ולאוכלו צריך להיות ידיו נקיות בנטיילת ידים בניגוב. והייתם קדושים אלו מים (ראשונים) [אחרונים]. שכשישבע לברך ברכת המזון, צריך להיות ידיו נמי נקיות בנטיילת ידים ובניגוי, כי קדוש זו נקיות סיכת שמן לידים כדי לעבר את הוזהמא. אני ה' אלהיכם זו ברכת המזון. אמר הקב"ה לישראל כשם שאני קדוש ומשחתי שבקיע מטהרין וטובלין בנהר דינור לבקרים כשיבואו לקלסני, כך אתם כשתבואו לקלסני תהיו קדושים וטהורים ונקיים בנפיהם, וכן הוא אומר וטהור ידים יוסף אטמן. סליק פרק אלו דברים לפ"ש פרק תשיעי: